

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายพัฒนาการศึกษา
อำเภอสูงเนิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4
PARTICIPATORY MANAGEMENT OF SCHOOL ADMINISTRATORS
IN THE EDUCATIONAL DEVELOPMENT NETWORK, SUNG NOEN DISTRICT,
UNDER THE NAKHON RATCHASIMA PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE
AREA OFFICE 4

แสงระวี สายสุด¹, วิรลพัชร วงศ์วัฒนเกษม²

วิทยาลัยนครราชสีมา

Sangrawee Saisut¹, Wiranphat Wongwatkasem²

Nakhon Ratchasima College

Corresponding Author E-mail : 6704030302072@nmc.ac.th

(Received : 8 May, 2026; Edit : 14 May, 2026; accepted : 10 September, 2026)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายพัฒนาการศึกษาอำเภอสูงเนิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามตำแหน่งและระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในเครือข่ายพัฒนาการศึกษาอำเภอสูงเนิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 จำนวน 205 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายพัฒนาการศึกษาอำเภอสูงเนิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าบุคลากรที่มีตำแหน่งและระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาทั้งโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การบริหารแบบมีส่วนร่วม, ผู้บริหารสถานศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the participatory management of school administrators in the Educational Development Network, Sung Noen District, under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 4; and 2) to compare the participatory management of school administrators classified by position and educational attainment. The research sample consisted of 205 school administrators and teachers within the Educational Development Network of

Sung Noen District, under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 4, obtained through stratified random sampling. The research instrument was a 5 - point Likert scale questionnaire, with an Index of Item-Objective Congruence ranging from 0.67 to 1.00 and a total reliability coefficient of 0.96. Statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and t-test.

The research findings were as follows:

1. The participatory management of school administrators in the Educational Development Network, Sung Noen District, was overall at a high level.

2. The comparison of opinions toward the participatory management of school administrators revealed that personnel with different positions and educational attainments had no significant differences in their opinions regarding participatory management, both in overall and individual aspects.

Keywords : The participatory management of school administrators, School administrators, Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 4

บทนำ

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษามีความสำคัญเป็นอย่างมากในการที่จะพัฒนาสถานศึกษาให้ตรงตามความต้องการของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคิด การตัดสินใจในการจัดการศึกษาของชุมชน ในปัจจุบันชุมชนได้เข้ามามีบทบาทในการกำหนดทิศทางและ เป้าหมายของสถานศึกษา โดยมีการกำหนดให้มีการเลือกตั้งตัวแทนเข้าร่วมเป็นกรรมการร่วมดำเนินการกับคณะครู และผู้บริหารโรงเรียน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ชุมชนต้องเข้ามามีบทบาท มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ไม่ทางใดก็ทางหนึ่งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษานั้น มีหลักการสำคัญที่มีส่วนในการสร้างบรรยากาศแบบประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้บุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น ทำให้บุคลากรที่ทำงานเกิดความภาคภูมิใจ เน้นการกระจายอำนาจให้บุคลากรในสถานศึกษาทุกคนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา และร่วมแก้ไขปัญหที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต (วรรณภา ไจเย็น, 2564)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 6 ว่าด้วยการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม รวมไปถึงการสืบสานวัฒนธรรมของไทยต่อการดำเนินชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข อีกทั้ง มาตรา 39 ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการ บริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ซึ่งหลักเกณฑ์วิธีการกระจายอำนาจดังกล่าว ให้เป็นไปตาม กฎกระทรวงเพื่อให้เกิดประสิทธิผลของโรงเรียน โดยเป็นความสามารถของผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่ทำงานร่วมกัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556) รวมถึงในปี 2565 ประเทศไทยได้ทำการปฏิรูปการศึกษาในหลายๆ ด้าน ทั้งการปฏิรูป โครงสร้างการปฏิรูปบุคลากร และปฏิรูปการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีทั้งการปรับเปลี่ยนแนวคิด วิธีการ ซึ่งผู้บริหาร สถานศึกษาหรือผู้บริหารการศึกษาจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับกระบวนทัศน์ให้ทันกับกระแสสังคม กระแสโลกที่มีการ เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทั้งด้านแนวคิด วิธีการ ทักษะ และเทคนิคการบริหารสมัยใหม่ รวมทั้งการบริหารตาม โครงสร้างการปฏิรูปการศึกษาของไทย ทั้งนี้ก็เพื่อให้การบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุด (ไชยา ภาวะบุตร, 2565)

กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่หลักในการจัดการศึกษาและพัฒนากำลังคนให้มีขีดความสามารถและมีศักยภาพในการแข่งขันบนเวทีโลก มีแผนการผลิตและพัฒนาากำลังคนเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันและเตรียมความพร้อมประชากรวัยเรียนให้มีทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและอาชีพ เพื่อความสำเร็จทั้งด้านการทำงานและการดำเนินชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558) ซึ่งสอดคล้องกับผู้บริหารที่จะต้องรับผิดชอบจัดการศึกษาให้ประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารจะต้องรู้เท่าทันความ

เปลี่ยนแปลงพัฒนาตนเอง คิดหายุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการใหม่ ๆ ปรับเปลี่ยนรูปแบบในการทำงานให้มีความสำคัญกับความสัมพันธ์ของผู้ปฏิบัติงานภายในองค์กร และภายนอกองค์กรให้ความสนใจต่อวัฒนธรรมขององค์กรที่มุ่งผลลัพธ์จนทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ (สมหมาย อ๋าดอนกลอย, 2556) ดังนั้นการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิผลจึงต้องอาศัยความร่วมมือกับทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งการมีส่วนร่วมทางการบริหารการศึกษานั้นถือว่าเป็นกระบวนการทางการบริหารมิติใหม่ที่เป็นกลยุทธ์ของการบริหารอีกรูปแบบหนึ่ง โดยมุ่งเป้าไปที่การตอบสนองผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย ผู้บริหารโรงเรียนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยให้ครู ผู้ปกครอง ชุมชน หรือองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทต่อการจัดการศึกษาในการร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ กิจกรรมต่าง ๆ และร่วมติดตามประเมินผลเพื่อให้การจัดการศึกษาในสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล (สุกัญญา ปัญญานนท์, 2564)

จากความเป็นมาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญและประโยชน์ที่อาจจะเกิดขึ้นตามมาทำให้พัฒนางานวิจัยการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายพัฒนาการศึกษาอำเภอสูงเนิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษานำข้อมูลจากผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมอันจะส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดียิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

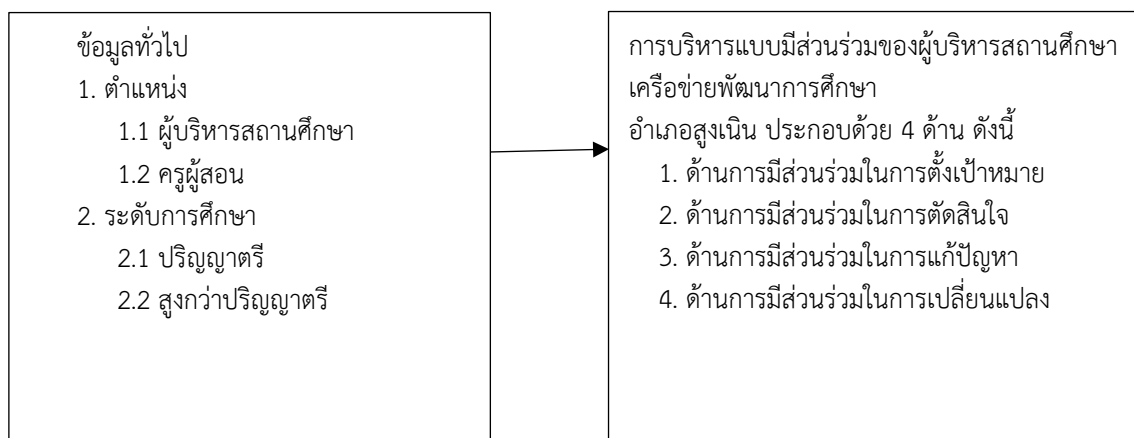
1. เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอสูงเนิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายพัฒนาการศึกษาอำเภอสูงเนิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 จำแนกตามตำแหน่งและระดับการศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายพัฒนาการศึกษาอำเภอสูงเนิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ตามแนวคิดของ Sashkin (1984) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายพัฒนาการศึกษาอำเภอสูงเนิน ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลง ดังภาพประกอบที่ 2.1

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอสูงเนิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 แตกต่างกัน
2. บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอสูงเนิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดเครือข่ายพัฒนาการศึกษาอำเภอสูงเนิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 439 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดเครือข่ายพัฒนาการศึกษาอำเภอสูงเนิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ปีการศึกษา 2568 จำนวนทั้งสิ้น 205 คน ได้มาโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) และได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

ตัวแปร

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ตำแหน่งและระดับการศึกษา
 - 1) ตำแหน่ง จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย
 - 1) ผู้บริหารสถานศึกษา
 - 2) ครูผู้สอน
 - 2) ระดับการศึกษา จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย
 - 1) ระดับปริญญาตรี
 - 2) สูงกว่าระดับปริญญาตรี
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายพัฒนาการศึกษาอำเภอสูงเนิน ตามแนวคิดของ Sashkin (1984) ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ตำแหน่งและระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวคิดของชาสท์คิน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) และการสร้างแบบสอบถามจากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2553)
3. ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยดำเนินการพัฒนาแบบสอบถามมาจากนิยามศัพท์ จำนวนแบบสอบถาม 40 ข้อ
4. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ
5. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค (IOC : Index of item objective congruence) ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.67–1.00
6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ
7. นำเสนอแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try - out) กับบุคลากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน
8. คัดเลือกข้อคำถามที่มีความเหมาะสมจำนวน 40 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.96
9. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขออนุญาตจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อประธานเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอสูงเนิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4
2. ผู้วิจัยส่งหนังสือจากวิทยาลัยนครราชสีมา ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 205 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ตำแหน่งและระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายพัฒนาการศึกษาอำเภอสูงเนิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อโดยหาค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้
 - ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
 - ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
 - ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
 - ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
 - ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด
- 3.5.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายพัฒนาการศึกษา อำเภอสูงเนิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 จำแนกตามตำแหน่งและระดับการศึกษา โดยใช้ค่า t – test (Independent samples)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายพัฒนาการศึกษาอำเภอสูงเนิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	รายการ	ระดับปฏิบัติ		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย	4.50	0.37	มากที่สุด	1
2	ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.47	0.40	มาก	3
3	ด้านการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา	4.48	0.47	มาก	2
4	ด้านการมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลง	4.43	0.56	มาก	4
ภาพรวม		4.47	0.37	มาก	

จากตารางที่ 1 แสดงว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายพัฒนาการศึกษาอำเภอสูงเนิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.47$, S.D.= 0.37) โดยเมื่อพิจารณารายด้าน สามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย ($\bar{X}= 4.50$, S.D.= 0.37) รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ($\bar{X}=4.48$, S.D.=0.47) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X}= 4.47$, S.D.= 0.40) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 4.43$, S.D.= 0.56) ตามลำดับ

ตารางที่ 2. เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายพัฒนาการศึกษาอำเภอสูงเนิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 จำแนกตามตำแหน่ง

ข้อที่	รายการ	ครูผู้สอน		ผู้บริหารสถานศึกษา		t	P-value
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย	4.46	0.43	4.50	0.36	-0.53	0.60
2	ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.37	0.47	4.48	0.38	- 1.41	0.16
3	ด้านการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา	4.34	0.51	4.51	0.47	-1.70	0.09
4	ด้านการมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลง	4.28	0.60	4.45	0.56	-1.46	0.15
ภาพรวม		4.37	0.45	4.48	0.35	-1.35	0.19

จากตารางที่ 2 แสดงว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายพัฒนาการศึกษาอำเภอสูงเนิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายพัฒนาการศึกษาอำเภอสูงเนิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 จำแนกตามระดับการศึกษา

ข้อที่	รายการ	ปริญญตรี		สูงกว่าปริญญตรี		t	P - value
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย	4.51	0.36	4.46	0.41	0.58	0.56
2	ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.49	0.39	4.38	0.44	1.50	0.14
3	ด้านการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา	4.51	0.47	4.35	0.47	1.78	0.08
4	ด้านการมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลง	4.46	0.56	4.25	0.55	1.97	0.05
ภาพรวม		4.49	0.36	4.36	0.42	1.87	0.63

จากตารางที่ 3 แสดงว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายพัฒนาการศึกษาอำเภอสูงเนิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัย เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายพัฒนาการศึกษาอำเภอสูงเนิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในภาพรวม พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และด้านการมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมายมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ในปัจจุบันการบริหารสถานศึกษานำการทำงานเชิงระบบและการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งกำหนดให้สถานศึกษาต้องมีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี กระบวนการเหล่านี้มักเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายร่วมกัน เพื่อให้ครูและบุคลากรเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีความเข้าใจในทิศทางเดียวกันก่อนเริ่มลงมือปฏิบัติงาน นอกจากนี้ การที่ด้านการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหามีค่าเฉลี่ยสูงเป็นลำดับต่อมา อาจเนื่องมาจากธรรมชาติของงานในสถานศึกษาเป็นงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือและเผชิญกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ผู้บริหารจึงมักใช้การประชุมครูหรือการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เป็นเวทีในการระดมความคิดเห็นเพื่อหาทางออกร่วมกัน เมื่อเกิดปัญหาขึ้นในระดับห้องเรียนหรือระดับโรงเรียน ทำให้ครูรู้สึกว่าได้ได้รับการยอมรับและมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนสถานศึกษา อย่างไรก็ตาม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลง ซึ่งในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า อาจเนื่องมาจากปัจจัยด้านโครงสร้างอำนาจและการบริหารราชการในบางส่วนที่ยังคงเป็นแบบบนลงล่าง หรือมีข้อจำกัดด้านระเบียบ กฎเกณฑ์จากหน่วยงานส่วนกลาง ทำให้ครูอาจรู้สึกได้ว่าตนเองมีส่วนร่วมในการริเริ่มการเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรมหรือเชิงโครงสร้างได้น้อยกว่าการร่วมทำงานตามภารกิจปกติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ ปุณยวีร์ รุ่งเลิศศิริกุล และพรศักดิ์ สุจริตรักษ์ (2565) ที่ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกันมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา ได้แก่ ความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน การไว้วางใจกัน และความยึดมั่นผูกพัน ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าการเปิดโอกาสให้บุคลากรร่วมกำหนดเป้าหมายและทิศทางการดำเนินงานเป็นองค์ประกอบสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพราะช่วยให้บุคลากรเข้าใจเป้าหมายและเกิดความผูกพันต่อการดำเนินงานของสถานศึกษา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ เอื้อมพร บุบผา และธนภรณ์ แซ่ลิ่ม (2569) ที่ศึกษาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเทศบาลตำบลโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรเข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานของ

สถานศึกษา ทั้งการแสดงความคิดเห็น การร่วมตัดสินใจ และการร่วมรับผิดชอบผลการดำเนินงาน ซึ่งช่วยให้การบริหารจัดการบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมจำแนกตามตำแหน่ง พบว่า บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยภาพรวมไม่แตกต่างกันนั้น อาจเนื่องมาจาก กระบวนการบริหารงานในปัจจุบันได้ก้าวข้ามผ่านโครงสร้างอำนาจแนวดิ่งแบบเดิม ไปสู่การบริหารเชิงราบที่เน้นการสื่อสารสองทางและการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันตั้งแต่เริ่มต้นปีการศึกษา โดยเฉพาะในขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ครูผู้สอนไม่ได้เป็นเพียงผู้รับนโยบาย แต่มีบทบาทสำคัญในการร่วมวิเคราะห์ปัญหาหน้างานจริงและร่วมเสนอแนวทางแก้ไขในรายงานผลการดำเนินงาน ประสบการณ์ร่วมเช่นนี้เองที่หล่อหลอมให้บุคลากรทุกระดับมองเห็นภาพความสำเร็จของโรงเรียนเป็นภาพเดียวกัน ในมิติของการปฏิบัติงาน ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาที่ความคิดเห็นไม่แตกต่างกันยังได้รับแรงขับเคลื่อนจากความสัมพันธ์เชิงกลียณมิตรภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของสังคมสถานศึกษาไทยในระดับภูมิภาค การที่ผู้บริหารเปิดใจกว้างและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทำให้ช่องว่างระหว่างตำแหน่งลดน้อยลง ครูผู้สอนรู้สึกถึงความไว้วางใจ และความเป็นอิสระในการรับผิดชอบงาน ส่งผลให้เกิดความผูกพันต่อเป้าหมายขององค์กรอย่างแน่นแฟ้น ซึ่งประเด็นนี้แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารเน้นการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมตั้งแต่ต้นกระบวนการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตรา แก้วมะ (2563) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีสถานภาพการดำรงตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าบุคลากรทั้งสองกลุ่มได้รับโอกาสในการมีส่วนร่วมและรับรู้กระบวนการบริหารสถานศึกษาไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิวกร พิมพา สุกพล จอกทอง และคัมภีร์ สุดแท้ (2569) ที่ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 11 ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรที่มีตำแหน่งแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกันทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรเสนอความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และให้ข้อมูลย้อนกลับ โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์และเป้าหมายของสถานศึกษาเป็นสำคัญ

3. การเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในปัจจุบันการดำเนินงานของสถานศึกษาในเครือข่ายพัฒนาการศึกษาอำเภอสูงเนิน มีการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและเป็นระบบทำให้บุคลากรทุกคนไม่ว่าจะมีวุฒิการศึกษาระดับใดก็ตามต่างได้รับการสื่อสารนโยบายและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอย่างเท่าเทียมกัน อีกทั้งในกระบวนการทำงานจริงผู้บริหารมักจะมอบหมายงานตามความถนัดและความสามารถเฉพาะบุคคล ส่งผลให้บุคลากรทุกคนมีโอกาสดำเนินการแสดงความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจในการปฏิบัติงานรับผิดชอบอย่างเต็มที่ ความรู้สึกรักของการมีตัวตนและการได้รับการยอมรับในองค์กรนี้เอง ที่เป็นปัจจัยหลักที่หล่อหลอมให้บุคลากรเกิดการรับรู้ต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาที่บุคลากรมีทัศนคติที่สอดคล้องกันยังเป็นผลมาจากความตระหนักในเป้าหมายร่วมกันของเครือข่ายโรงเรียน ซึ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้ความแตกต่างทางวิชาการจากวุฒิการศึกษาถูกลดทอนลงด้วยเป้าหมายการทำงานเชิงประจักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอื้ออมพร บุปผา และธนภรณ์ แซ่ลี้ (2569) ที่ศึกษาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเทศบาลตำบลโคกสำโรง สังกัดเทศบาลตำบลโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าระดับการศึกษาไม่ใช่อุปสรรคที่ทำให้บุคลากรรับรู้หรือประเมินการบริหารแบบมีส่วนร่วมแตกต่างกัน เนื่องจากบุคลากรทุกกลุ่มปฏิบัติงานภายใต้นโยบาย โครงสร้าง และเป้าหมายของสถานศึกษาเดียวกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิวกร พิมพา สุกพล จอกทอง และคัมภีร์ สุดแท้ (2569) ที่ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 11 ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกันทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคน

เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การปฏิบัติงาน และการให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างเท่าเทียม โดยยึดผลสัมฤทธิ์และเป้าหมายของสถานศึกษาเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย แม้ผลการวิจัยจะพบว่าด้านนี้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด แต่สถานศึกษาควรคงสภาพและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมาอย่างละเอียด เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการกำหนดทิศทางและวิสัยทัศน์ของโรงเรียนในปีถัดไปให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้บริหารควรส่งเสริมการทำงานในรูปแบบคณะกรรมการหรือคณะทำงานที่หลากหลาย โดยกระจายอำนาจให้ครูได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางการดำเนินงานหรือโครงการที่ตนเองมีความถนัด รวมถึงควรสร้างระบบการสื่อสารข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วและทั่วถึงเพื่อให้บุคลากรมีข้อมูลที่เพียงพอต่อการตัดสินใจร่วมกันในประเด็นสำคัญของสถานศึกษา

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา สถานศึกษาควรจัดให้มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ครูและผู้บริหารได้ร่วมกันระบุนสาเหตุของปัญหาที่พบในชั้นเรียนหรือการบริหารงาน และร่วมกันเสนอทางเลือกในการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยเน้นการสร้างความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกันในผลลัพธ์ขององค์กร

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อเป็นแนวทางให้กับโรงเรียนอื่น ๆ

2. ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจส่งผลการบริหารแบบมีส่วนร่วม เช่น ขนาดของสถานศึกษาหรือวัฒนธรรมองค์กรในแต่ละกลุ่มโรงเรียน

3. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของสถานศึกษาเพื่อให้เห็นภาพชัดเจนว่าระดับการมีส่วนร่วมที่สูงขึ้นส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). คู่มือการคัดเลือกข้าราชการพลเรือนดีเด่น. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). เอกสารแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จิตรา แก้วมะ. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร].
- ไชยา ภาวะบุตร. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการ (พิมพ์ครั้งที่ 3). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 8). สุวีริยาสาส์น.
- บุญยวีร์ รวีเลิศศิริกุล, และพรศักดิ์ สุจริตรักษ์. (2565). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. วารสารสิรินธรปริทัศน์, 23(2), 238–250.
- วรรณภา ใจเย็น. (2564). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14. สืบค้นเมื่อ 27 สิงหาคม 2565 จาก <http://www.journalgrad.ssr.ac.th/index.php/8thconference/article/view/253>

- ศิริกร พิมพา, สุพล จอกทอง, และคัมภีร์ สุดแท้. (2569). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 11. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 4(4), 503–520.
- ศิริกร พิมพา, สุพล จอกทอง, และคัมภีร์ สุดแท้. (2569). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 11. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 4(4), 503–520.
- สมหมาย อ่ำดอนกลอย. (2556). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, 7(1), 1–8.
- สุกัญญา ปัญญานนท์. (2564). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านผึ้ง (มอสีห์ประชาสรรค์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 4(3), 81–93.
- เอื้อมพร บุบผา และธนภรณ์ แซ่ลี้. (2569). การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเทศบาลตำบลโคกสำโรง สังกัดเทศบาลตำบลโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี. ราชสีมาปริทัศน์, 2(2), 96–105.
- เอื้อมพร บุบผา และธนภรณ์ แซ่ลี้. (2569). การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนเทศบาลตำบลโคกสำโรง สังกัดเทศบาลตำบลโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี. ราชสีมาปริทัศน์, 2(2), 96–105.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610. <https://doi.org/10.1177/001316447003000308>
- Sashkin, M. (1984). Participative management is an ethical imperative. *Organizational Dynamics*, 12(4), 5–22.